

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

18.09.2023 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

АИКБ

✓ Делойт България стана член на АИКБ

Общото събрание на Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ) единодушно прие в редиците си Делойт България. Така една от най-големите одиторски компании в света се присъедини към повече от 10 000 български предприятия, осигуряващи работа на близо 500 000 души, които членуват в Асоциацията.

АИКБ е организацията на работодателите в България с най-широка представителност. В нея членуват над 100 браншови камари, представляващи 3/4 от икономическите дейности в страната. АИКБ разполага с изградена мрежа от регионални камари, обхващащи 2/3 от общините в страната.

По време на Общото събрание беше приет годишния финансов отчет на Асоциацията за 2022 г. Членовете на събранието единодушно приеха и предложените промени в управителните и контролните органи на АИКБ.

За Делойт

Делойт България е една от водещите организации, която предоставя професионални услуги в сферата на одита, данъчно-правни услуги, услуги по управление на риска и консултантски услуги. Българското дружество е създадено през 1992 г. и е част от Централна Европа - Южен клъстер заедно с Хърватска, Сърбия, Словения, Босна и Херцеговина, Албания, Косово, Черна гора и Република Северна Македония.

Делойт е основана през 1845 г. от Уилям Делойт, който открива своята одитна практика в Лондон. В момента компанията има мрежа от офиси в над 150 държави. Делойт обслужва почти 90% от най-големите компании в света според рейтинга Fortune Global 500. От 2019 г. до днес компанията полага огромни усилия да позелени дейността си, като е успяла да намали с 41% въглеродните си емисии.

Стандарт

✓ Ще работим най-малко за 5,58 лв. на час

От 1 януари 2024 г. ще работим най-малко за 5,58 лв. на час при 8-часов работен ден и 5-дневна работна седмица. Това ще стане, ако се приеме предложението на правителството минималната заплата да стане 933 лева от Нова година. В момента минималната часова работна заплата е 4,72 лева, а на месец е 780 лв., както бе прието от 1 януари 2023 г.

В проекта на новото постановление на Министерски съвет се уточнява, че нарастването на минималната работна заплата е част от процеса на конвергенция на доходите. Документът е публикуван на портала за обществени консултации, за които срокът изтича на 2 октомври.

Копирано от standartnews.com

След последната актуализация на минималната работна заплата на 780 лв. социално-икономическата и статистическата среда се отклонила значително от естествената си прогресия поради цялостната непредсказуемост на международната обстановка и инфлационните процеси, се посочва в оценката на въздействието на проекта на постановление. "Това води до засилване на несигурността относно перспективите пред икономическата активност и инфлацията в България и затруднява тяхното прогнозиране. Бързото нарастване на отчетената в периода инфлация

оказва негативно въздействие върху способността на нискодоходните работници да задоволяват своите и на техните семейства минимални потребности", пише още там.

Към юли 2023 г. по данни на Националния статистически институт, годишната инфлация за страната (измерена чрез Индекса на потребителските цени - ИПЦ) е 8,5 %, а месечната - е 0,9%. Инфлацията от началото на годината (юли 2023-декември 2022 г.) е 3,3%. Средногодишната инфлация за периода август 2022 г. - юли 2023 г. спрямо периода август 2021 г. - юли 2022 г. е 14,3%, пише още в доклада към постановлението.

В него се отбелязва, че актуализацията на минималната работна заплата е необходима, за да отчете настъпилите промени и да подпомогне реализацията на положителни промени в периода на своето прилагане както по отношение на заетостта, конкурентоспособността, така и по отношение на ограничаване рисковете от нарастващо неравенство, бедност сред работещите и свиване на вътрешното потребление. Друг съществен риск, който налага актуализация на минималната работна заплата, е ограниченото предлагане на работна сила и рисковете от негативна промяна и дисбаланс между нейното търсене и предлагане, което може да ограничи капацитета на икономиката в средносрочен и дългосрочен план.

Според новия текст в Кодекса на труда от февруари 2023 г. е променен начинът, по който се определя размерът на минималното трудово възнаграждение. Досега това ставаше административно, но през февруари депутатите записаха в закона формула за изчисляването:

от началото на 2024 г. минималната работна заплата трябва да е 50% от средната за страната за последните 12 месеца. За определяне на размера ще се използват предварителните данни за размера на средната работна заплата за последните две тримесечия на предходната година и първите две тримесечия на текущата. Всяка следваща календарна година размерът на минималната работна заплата ще се определя до 1 септември на текущата, така че Националният статистически институт /НСИ/ ще има готовност да осигури необходимите данни за средната работна заплата за страната.

По данни на синдикатите над 456 хил. души са наети на минимална заплата.

Реакции

Промяната разгневи бизнеса, който отдавна е против административното определяне на минимална заплата /МРЗ/. Работодателските организации сезираха ресорния еврокомисар за новата формула, защото според тях тя е в нарушение на еуродирективата за адекватни минимални заплати. Бизнесът се опасява, че някои фирми трудно биха си позволили увеличението.

Икономисти коментираха, че в резултат на рязкото увеличение на минималния праг може да се стигне до посивяване на икономиката, защото за малките компании и за бизнеса в изостаналите райони тези нива на заплащане са непосилни.

"Социалната политика може да се окаже антисоциална", коментира пред БНТ икономистът Михаил Кръстев. Той даде пример с размера на възнагражденията в областите Видин, Благоевград и Кюстендил, където средната работна заплата е под 1300 лв., тоест двойно по-ниска, отколкото в София-град. "Заетите в София са над 700 хил. души, а заетите в тези три области са около 200 000, а минималната работна заплата ще важи за цялата страна. Тоест в тези три области минималната работна заплата ще е много близо до средната", каза икономистът. И прогнозира, че така тези изостанали региони ще продължат да не се развиват. Според макроикономиста Стоян Панчев, работодателите и работниците, чийто труд е по-евтин от този праг, ще се уговорят за по-ниски нива. Освен това, ако се изпълнят прогнозите за стагнация на икономиката, може да се окаже, че "няма кой да плаща".

В някои сектори средният доход ще бъде по-малък от минималния, е мнението и на Васил Велев, председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България /АИКБ/. "Вариант е да се плащат еднакви заплати на всички или да се плаща в сивия сектор - в брой. Минималната работна заплата (МРЗ) трябва да се изработи, не бива да се увеличава административно", смята той. Според Велев МРЗ трябва да се договаря по икономически дейности. "Имаме голяма диференциация на средните заплати в различните сектори. В ИТ сектора е над 4000 лева, в енергетиката и финансите средно 3000, в туризма и охранителния сектор - около 1000. Сумата на минималната работна заплата се получава от средната заплата за последните 4 тримесечия. След това се дели на 2, така се получава около 900 лева. При по-динамичните икономики, между 30-40% е съотношението между минималната заплата и средната", коментира Велев.

Според синдикатите обаче, увеличението на МРЗ може да е още по-голямо. "Ръстът на МРЗ ще бъде малко под 20%. Не е толкова рекордно, имали сме подобни проценти. Увеличението в ЕС на 10 членки е над 20%. 3 от тях пък имат над 30% ръст. Към момента увеличението е напълно логично, ще даде възможност за допълнителна конвергенция на доходите на над 1,5 млн. българи", заяви шефът на КНСБ Пламен Димитров пред БНТ.

Как е в ЕС

Нетните минимални заплати (след приспадане на данъка върху доходите на физическите лица и социалноосигурителните вноски) за сам човек без деца варират от 282 евро на месец в България до 1968 евро в Люксембург. Шест страни - Хърватия, Чехия, Гърция, Малта, Португалия и Испания - не прилагат данък върху минималната заплата заплати, а в Латвия и Холандия средният данък върху личните доходи е много малък. Това показва годишният преглед на Eurofound на минималните заплати през 2023 г., пише pariteni.

Средната данъчна ставка (данък върху личните доходи и социалноосигурителни вноски) върху брутната минимална заплата за сам човек без деца варира от 6% в Испания до 40% в Румъния.

Тъй като фазата на транспониране на Директивата за адекватни минимални заплати на ЕС току-що е започнала, въздействието ѝ върху националното определяне на минималната заплата е все още ограничено, отчитат от Eurofound.

В опит да компенсират инфлацията, правителствата увеличиха значително номиналния размер на минималните заплати в цяла Европа. През 2023 г. средното номинално увеличение беше почти 11%, в сравнение с едва 5% през 2022 г. Увеличенията варират от над 5% в Люксембург до повече от 20% в Германия и Латвия. Ясно разделение между по-старите и по-новите държави-членки се вижда при промените в законоустановените ставки за 2023 г., се посочва в доклада. От една страна, страните от Централна и Източна Европа (ЦИЕ), които като цяло имат най-ниските нива на минимална заплата в ЕС, продължават да се опитват да се изравнят с нивата на 15-те държави, които бяха членки преди разширяването през 2004 г.

Латвия повиши минималната си заплата с 24% (след като я замрази през 2022 г.); повишения между 10% и 18% имаше в Румъния, Унгария, Полша, Хърватия, Литва, Словения, Естония и България. Словакия я увеличи с повече от 8%, Полша одобри две увеличения през 2023 г. - с 16% през януари и допълнителни 3% през юли. Докато Чехия е единствената страна от ЦИЕ със сравнително скромно ръст - под 7%.

Високите нива на инфлация означават, че големите номинални увеличения, наблюдавани през последната година, не са се отразили на покупателната способност на работниците на минимална заплата. Като изключение от правилото са Германия и Белгия.

[Bloomberg TV Bulgaria](#)

✓ **Развитието на бизнеса в Европа се сблъсква с 12-те ESG критерии на ЕК**

От речта на председателя на Европейската комисия Урсула фон дер Лайн става ясно, че в срок от 300 дни иска с конкретни мерки да направи развиването на бизнес в Европа по-привлекателно и по-лесно. Същевременно Европейската комисия въвежда 12 ESG (стандарт за екологично, социално и корпоративно управление) критерии, които поражда въпроси за развитието на успешен бизнес, обяснява **Милена Ангелова, главен секретар на АИКБ и член на Европейския икономически и социален съвет** в предаването „Бизнес старт“ с водеща **Роселина Петкова**.

Идеята е Европа да се позиционира като глобален лидер в повечето от важните производства и да преориентира веригите на доставки към критични материали и суровини, така че да получава такива доставки от страни, с които има повече сходства в позициите.

„Всички казват, че малките и средните предприятия са гръбнакът на икономиката на ЕС. Освен това клише, разбира се, трябва да бъдем наясно, че малките и средни предприятия са тези, които навсякъде всъщност достигат и осигуряват работни места, заетост и грижа за малките общности. Те достигат до места, където социалните грижи, услугите от общи интереси големите предприятия не достигат. Именно за това са толкова важни, освен че са много на брой, те дават заетост в сфери и в региони където никой друг не достига“, коментира Ангелова.

Темата за продължаващата инфлация и рецесия също е била водеща на срещата на финансовите министри в Сантяго де Компостела. Отчетен е напредък в ограничаването на инфлация и мярката, която ЕЦБ предлага, е в тази посока, като цели и мобилизиране на спестяванията така че да се позволи мобилизиране на инвестиционен ресурс на компаниите.

Гостенката обръща внимание и на ESG критериите и как те могат да засегнат бизнеса. Според нея компаниите могат за много неща да се притесняват относно 12-те ESG критерии за зеления преход. Въведените стандарти които бяха приети от европейската комисия на 31-ви юли тази година се различават от международните по един много важен начин.

„Те въвеждат така наречения критерий на материалност, по силата на който всяко подотчетно лице, а това са в момента големите компании, над 750 заети, може да обясни каква част от неговата дейност ще бъде отчитана спрямо тези 12 критерия, като ползва критерия ненанасяне на съществена вреда, тоест очертава коя част от дейността заплашва да нанесе съществена вреда на устойчивостта и коя част не, и вече от всеки от тези стандарти се ограничават нещата“, заяви Ангелова.

Ангелова обясни, че тези стандарти не са само свързани с потреблението на електроносители и ресурси, но и с веригите на доставка - доколко те са социално отговорни, доколко хората, които са заети в тези вериги са социално осигурени и са ангажирани в колективно трудово договаряне.

Тя посочи, че компаниите, които ще бъдат засегнати от това отчитане в България са 500, но в европейски мащаб са над 60 000, като от тях 10 300 са разположени в САЩ като европейски филиали.

Поставят ли под риск тези 12 критерия бизнес средата в Европа?

Вижте целия разговор във [видеото](#).

[Investor.bg](#)

✓ Сблъсква ли се развитието на бизнеса в Европа с 12-те ESG критерия за зелен преход

Компаниите могат да се притесняват за много неща относно 12-те ESG критерия (стандарти за екологично, социално и корпоративно управление) за зеления преход. Европейската комисия ги прие на 31 юли и те се различават от международните. Това мнение изрази в предаването „Бизнес старт“ на Bloomberg TV Bulgaria Милена Ангелова, главен секретар на АИКБ и член на Европейския икономически и социален съвет.

„От речта на председателя на Европейската комисия Урсула фон дер Лайн става ясно, че в срок от 300 дни с конкретни мерки развиването на бизнес в Европа трябва да става по-привлекателно и по-лесно. Идеята е Европа да се позиционира като глобален лидер в повечето от важните производства и да преориентира веригите на доставки към критични материали и суровини, така че да получава такива доставки от страни, с които има повече сходства в позициите“, коментира тя.

Важни обществено-икономически и политически теми

[БНТ](#)

✓ Плодовете и зеленчуците поскъпват на борсите у нас през седмицата

Плодовете и зеленчуците, които се проследяват от Държавната комисия по стоковите борси и тържища (ДКСБТ), поскъпват през седмицата. Единствено морковите и зрелият лук кромид от внос поевтиняват - с 6,1 на сто до 1,23 лева за килограм и с 5,2 на сто до 1,47 лева за килограм.

Тази седмица дините поскъпват с 11,7 на сто до 0,86 лева за килограм, а пъпешите с 8,5 на сто до 1,53 лева за килограм. Ябълките от внос прибавят 0,5 на сто до 2,04 лева за килограм. Бананите поскъпват с 1,1 на сто и се търгуват по по 2,76 лева за килограм, а лимоните - с 2,4 на сто до 3,03 лева за килограм. За първа седмица от ДКСБТ проследяват и цената на гроздето, което поскъпва с 0,4 на сто в края на седмицата до 2,47 лева за килограм.

Картофите повишават стойността си с 3,1 на сто до 1,35 лева за килограм, зелето - със 7,5 на сто до 1,15 лева за килограм. Цената на доматиите (оранжерийни) също се покачва - с 9,3 на сто до 2,95 лева за килограм, както и на оранжерийните краставици – с 4,4 на сто до 2,82 лева за килограм. Зелените чушки поскъпват с 3,7 на сто до 1,68 лева за килограм, а червените чушки - с 0,5 на сто до 2,20 лева за килограм.

Кравето сирене поевтинява с 0,8 на сто до 11,16 лева за килограм, а кашкавалът тип "Витоша" поскъпва минимално с 0,1 на сто и се продава по 17,30 лева за килограм.

Киселото мляко (3 и над 3 процента масленост) поскъпва с 1,9 на сто и кофичка от 400 г. се купува за 1,10 лв. Прясното мляко (3 процента масленост) отстъпва с 1,9 на сто и се продава по 2,09 лева за литър.

Пилешкото месо поевтинява с 1,1 на сто и се предлага по 6,44 лв. за килограм.

Яйцата (размер М) и тази седмица се купуват по 0,32 лева за брой на едро.

Оризът поевтинява с 3,1 на сто и се търгува по 3,12 лв. за килограм. Лещата спада с 2,9 на сто до 4,04 лв. за килограм в края на седмицата, а зрелият фасул - с 1,5 на сто до 3,92 лв. за килограм.

Захарта поскъпва с 0,8 на сто и се продава по 2,45 лв. за килограм, а брашното тип 500 - с 2,9 на сто до 1,44 лева за килограм. Цената на олиото се покачва с 2,1 на сто и то се търгува по 2,98 лв. за литър в пластмасова бутилка, а на кравето масло (пакетче от 125 грама) - с 1,2 на сто до 2,57 лв. за брой.

✓ Хиляди водомери и топломери са с изтичащ срок и трябва да се подменят с дистанционно отчитане

Хиляди домакинства в цяла България трябва да сменят топломерите и водомерите в жилищата си. 10-годишният срок за употреба на много от уредите изтича през тази и следващата година. Евродиректива задължава страната ни да въведе дистанционен отчет за всички потребители до края на 2026 година. За това новите топломери и водомери за гореща вода задължително трябва да имат датчици за отчитане от разстояние.

На всеки 10 години водомерите подлежат на смяна или метрологична проверка. При студените водомери срокът е 90 дни след връчване на уведомително писмо.

"Ако не го направи той минава на база. Тази база всеки месец е нарастваща в зависимост от периода в който той продължава да не извършва своята подмяна", обясни Станислава Стефанова - директор "Бизнес развитие" в "Софийска вода".

При топлите водомери срокът за реакция е 30 дни след получаване на уведомителното писмо.

"Ако не се сменят в упоменатия срок, започва начисляване съгласно наредба за топлоснабдяването на брой лица или това е консумация, която по-често е завишена спрямо ползването", обясни Боряна Колева - управител на фирма за топлинно счетоводство.

По данни на "Софийска вода" до края на следващата година около 280 хиляди домакинства трябва да сменят водомерите си. Топлите задължително трябва да са с дистанционно отчитане, за студените такова изискване няма.

"Препоръката ми е точна така и двата да са с дистанционен отчет тъй като много по-коректни ще бъдат сметките на клиентите, които ще получават всеки месец. Така няма да бъде необходимо на тримесечие да се допуска проверител, а отчитането ще остане само веднъж в годината както е по закон", поясни Станислава Стефанова - директор "Бизнес развитие" в "Софийска вода".

За да се случи това обаче, трябва да сте се разбрали със съседите, че сградата ще се отчита дистанционно всеки месец и да поискате топлинния счетоводител и ВиК дружеството да обменят информация помежду си. Около 60% от клиентите на един от топлинните счетоводители вече имат топломери и водомери с дистанционно отчитане.

"Когато цялата сграда е с дистанционни уреди и се извършва ежемесечен отчет не се прави изравнителна сметка, а сметките, които се получават всеки месец са реалното потребление. Все още много от сградите са частично преоборудвани. Тоест има имоти, които са с дистанционен отчет и такива които не са с дистанционен отчет", каза още Боряна Колева - управител на фирма за топлинно счетоводство.

На прага на отоплителния сезон от столичната "Топлофикация" съветват хората да проверят топломерите си.

"Да проверим дисплея дали свети, да проверим дали няма някаква индикация да намалява заряда на батерията, да провери целостта на пломбите по измервателните уреди", уточни Верджиния Йовчева - директор "Клиентска удовлетвореност и дялово разпределение" в "Топлофикация София".

В случай, че има проблем, уредът трябва да бъде сменен. Столичната "Топлофикация" вече предлага топломери под наем. Скоро ще има възможност за закупуване на уреди за дялово разпределение и на разсрочено плащане.

✓ Позиция на аграрната камара след брифинга на премиера заради предстоящите фермерски протести

По повод заявеното от министър-председателя акад. Николай Денков на брифинг във връзка с предстоящите протести заради решението да отпадне забраната за внос на украински селскостопански стоки Българската аграрна камара заявява:

Като невярно определяме твърдението на премиера, че всички присъстващи на срещата организации са подкрепили отпадането на ограниченията за Украйна. Уточняваме, че министърът на земеделието не е присъствал на тази среща, а беше представен от негов заместник. На присъстващите производители бе съобщено, че при отпадане на забраната за внос ще поевтинее фуражът. Всъщност цената на фуража се определя от фуражните заводи – до момента цената за земеделските производители не се е променяла. Не на последно място, за да може да твърди, че присъстващите са одобрили отпадането на вноса, би трябвало да има протоколирано гласуване, а такова няма. Акад. Денков събщи, че е имало още срещи под формата на Консултативни съвети, но тъй като тези формати се провеждат по един непродуктивен начин до момента те са безрезултатни. По Стратегическия план по земеделието не е имало нито една

среща на Комитета по наблюдение до сега и министерството на земеделието не е разработило исканите от земеделците изменения в него. По тази причина все още не може да има заседание на Комитета за наблюдение, т.е. по плана не се работи.

Във връзка с поканата за разговор, в който правителството да обясни какъв е смисълът на споразумението между ЕК и Украйна и заедно да се търси решение, както твърди премиерът, заявяваме най-отговорно, че никой не ни канил на такъв разговор. Поискахме среща с министър-председателя, финансовия министър и министъра на земеделието, която да се проведе до 15 септември 2023 г., но така и не получихме отговор. В петък /15 септември/ ни поканиха за среща в събота, но ние отказахме, защото решението на НС за украински внос бе вече факт и ние отговорихме, че очакваме акад. Денков за разговор по време на протестите.

Що се отнася до засиления контрол и проверките на БАБХ на стоките внос от Украйна и други трети страни бихме могли да потвърдим, че тези проверки са задължителни по закон и държавата е отговорна за прецизното им извършване. Може само да оказваме пълно съдействие, когато това се отнася до българската продукция. Бихме искали да подчертаем, че вносът от трети страни подбива цените на българските производители и влияе върху изкупуването на българската продукция и тя престава да бъде изкупувана. Това се отнася особено за вноса на плодове и зеленчуци, вкл. оранжерийна продукция, грозде, картофи, мляко и млечни продукти, месо и месни продукти, живи животни, мед и пчелни продукти.

В Българската аграрна камара членуват 13 асоциации с над 10 000 земеделски производители. Това са Национална асоциация на зърнопроизводителите (НАЗ), Браншова камара "Плодове и зеленчуци", Добруджански овощарски съюз, Българска асоциация на малинопроизводителите и ягодоплодните, Българска асоциация на производителите на оранжерийна продукция, Национално сдружение на българските лозари, Национална асоциация на картофопроизводителите, Национална асоциация на тютюнопроизводителите – 2010, Национална овцевъдна и козевъдна асоциация, Асоциация на българските биволовъди, Федерация на развъдните организации в говедовъдството, Асоциация „Професионално пчеларство“ и Българска асоциация на организации на производители на мед и пчелни продукти.

БНР

✓ НСИ: Годишната инфлация през август е 7,7%

Годишната инфлация през август е 7,7 процента, отчете Националният статистически институт.

На месечна база индексът е 0,4 на сто, като се забавя спрямо юли. Тогава месечното поскъпване на цените беше 0,9 на сто.

По-осезаемо покачване има при горивата и транспортните услуги. При някои хранителни продукти поскъпването на храните е с двуцифрен процент.

Въпреки че през май и юни имаше дефлация на месечна база, а след това индексът се върна на положителна територия, на годишна база се отчита трайна тенденция на забавяне.

✓ Организаторите на панаира в Солун отчитат голям интерес към българските изложители

Приключи панаирът в Солун, където България беше почетна страна.

Посещението на премиера Николай Денков беше широко отразено от гръцките медии.

Организаторите на панаира в Солун отчитат изключително голям интерес към българските изложители от сектора за високи технологии. Българската палата беше посетена и от премиера Николай Денков, който се срещна с изложителите и подчерта високото ниво на двустранни отношения с Гърция:

"На политическо ниво отношенията са прекрасни. На икономическо ниво също има съществен напредък с откриването на електрическата линия, с газовия интерконектор. В разговорите с премиера Мицотакис сме единодушни, че има какво да се направи по отношение на коридорите от юг към север. Предстои тристранна среща и с румънския премиер и с гръцкия премиер в България и тогава ще оформим от къде очакваме да минат коридорите и какво да включват".

От своя страна гръцкият премиер Кириакос Мицотакис в обширна реч пред участниците в изложението постави акцент върху значението на сътрудничеството в областта на енергетиката.

Днес основните гръцки медии отделят специално внимание на акцентите, които българският премиер постави в двустранните отношения. Част от медиите публикуват цялото изявление на премиера Денков.

✓ България е пета в ЕС по ръст на разходите за труд

България е на пето място сред страните в Европейския съюз (ЕС) с най-голямо увеличение на разходите за почасови възнаграждения през второто тримесечие на 2023 г. на годишна основа. На първо място е Унгария (+17,3 на сто), следвана от Хърватия и Словения (+14,5 на сто за всяка), Румъния (+ 14,4 на сто) и България (+14,2 на сто). Това показват данните на Евростат.

През второто тримесечие на годината почасовите разходи за труд нарастват с 4,5% в еврозоната и с 5,0% в ЕС в сравнение с

в сравнение със същото тримесечие на 2022 г. Двата основни компонента на разходите за труд са заплати и възнаграждения и разходи, несвързани със заплатите.

Според данните на евростатистиката в еврозоната заплатите, както и заплащането за отработен час се увеличават с 4,6%, докато неплатежоспособният компонент нараства с 4,0% през второто тримесечие на 2023 г. в сравнение със същото тримесечие на предходната година. В ЕС заплатите за един отработен час се увеличиха с 5,1% а неплатежният компонент - с 4,4% през второто тримесечие на 2023 г.

Най-голямо увеличение на нивото на заетост между първото и второто тримесечие на 2023 г. е регистрирано в Словения (+1,3 п.п.), Португалия (+1,1 п.п.) и Латвия (+1,0 п.п.).

Според данните на Евростат нивото на заетост се е повишило в 20 страни от ЕС, останало е без изменение в Естония и е намаляло в 6 страни. Най-голям спад на заетостта през второто, спрямо първото тримесечие на 2023 г., е отчетен в **България** (-0,8 процентни пункта), Белгия (-0,7 п.п.) и Румъния (-0,6 п.п.). Въпреки това заетостта у нас ни остава над средноевропейските нива, като е представлявала дял от 77,6 на сто от работоспособното население на страната през второто тримесечие, отчитат от Евростат.

✓ Загубите на ФЕД надхвърлиха 100 млрд. долара

Загубите на Федералния резерв са надхвърлили 100 милиарда долара и вероятно ще нараснат още много, преди да спрат да се увеличават, показват публикувани в четвъртък данни.

Централната банка на САЩ продължава да изплаща повече разходи за лихви, отколкото получава от лихвите по притежаваните от нея облигации и от услугите, които предоставя на финансовия сектор, посочва ["Ройтерс"](#).

Макар че има значителна несигурност около това как ще се развие всичко това, някои наблюдатели смятат, че загубите на Фед, които започнаха преди една година, в крайна сметка могат да се удвоят, преди да намалее.

Уилям Инглиш, бивш високопоставен служител на централната банка, който понастоящем работи в Йейлския университет, заяви, че според него до 2025 г. загубите ще достигнат "пик" от около 200 млрд. долара. Друг анализатор, Дерек Танг от фирмата за прогнози LH Meyer обаче смята, че загубите вероятно ще бъдат между 150 и 200 млрд. долара още следващата година.

Федералният резерв отразява загубите си в т.нар. отсрочени активи - счетоводна мярка, която изчислява това, което евентуално ще трябва да покрие в бъдеще, преди да може да се върне към обичайната си практика да връща печалбите си на Министерството на финансите.

Финансовите загуби са много рядко явление за Фед. В същото време централната банка многократно е предупреждавала, че такава ситуация по никакъв начин не накърнява способността ѝ да провежда парична политика и да постига целите си.

Растящият обем на финансовия преразход не е изненада, като се има предвид агресивната кампания на Фед за повишаване на лихвените проценти, която доведе референтния овърнайт лихвен процент от почти нулевото ниво през март 2022 г. до сегашния му диапазон от 5,25 %-5,50 %. С отслабващия инфлационен натиск очакването, че Фед е приключил с повишаването на лихвените проценти или е близо до това става все по-широко разпространено.

Ликвидиране на ликвидността

Обрат в лихвените политики не означава, че загубите ще спрат да нарастват, тъй като сегашното ниво на краткосрочните лихвени проценти ще увеличава нетния отрицателен доход още известно време. По-скоро процесът на трупане на загуби в крайна сметка ще бъде преустановен главно поради продължаващото свиване на баланса на Фед, който съпътства повишаването на лихвените проценти.

Фед изкупуваше агресивно облигации по време на пандемията от коронавирус и непосредствено след нея, а само за последната година се освободи от около 1 трилион долара в съкровищни и ипотечни облигации. Представители на Фед предполагат, че има още какво да се направи на този фронт, и поради това централната банка ще трябва да харчи

по-малко за лихви, тъй като изчиства ликвидността от финансовата система. Финансовите пазари очакват спиране през второто или третото тримесечие на 2024 г.

Ликвидността, към която се стреми ФЕД, съществува предимно под формата на банкови резерви и приток на средства към обратните репо сделки на централната банка. Чрез тези инструменти Фед плаща на различни банки, мениджъри на парични средства и др., за да съхраняват парични средства в сметките му, така че ако ликвидността намалее, обвързването на останалата част от нея струва на централната банка по-малко, дори ако лихвеният ѝ процент не се променя.

"Темпът на загубите ще намалее, дори ако лихвените проценти останат високи, защото резервите и (обратните репо сделки) намаляват, тъй като ценните книжа се изчерпват, а новите покупки на ценни книжа носят и новите, по-високи лихвени проценти", каза Инглиш. Но той призна, че "всичко това е много грубо", като се има предвид колко много фактори и неясноти са в действие.

Банковите резерви са намалели с около 1 трлн. долара от пика си в края на 2021 г. и към средата на тази седмица възлизат на 3,3 трлн. долара. Същевременно дневните нива на обратните репо сделки се понижиха от над 2 трлн. долара на ден между юни 2022 г. и края на юни т.г. до 1,5 трлн. долара в четвъртък. Фирмата за търговия на паричния пазар Curvature Securities заяви в коментар от тази седмица, че е възможно всички пари да бъдат изтеглени от обратните репо сделки до края на следващата година, връщайки инструмента на нивото, на което се намираше преди малко повече от две години.

Политическа цена

От известно време насам Фед връща значителни суми пари обратно в държавната хазна и те се използват за намаляване на държавния дефицит.

Джеймс Булард, бившият ръководител на Фед в Сейнт Луис, заяви в интервю в сряда, че е "притеснен" за загубите на централната банка и "би било по-добре да не се прави това". Той е на мнение, че вероятно би било по-добре Фед да запази част от този 1 трлн. долара, които е предоставил на Министерството на финансите през последното десетилетие, за да покрие загубите, с които се сблъсква сега, но отбеляза, че това не е системата, която Конгресът е създал.

След като ФЕД спре да губи пари, ще минат години, преди да може да извади отложените активи от счетоводните си книги и да започне да връща пари в хазната. През 2022 г. Фед ще върне 76 млрд. долара, след като през 2021 г. върна 109 млрд. долара.

Нещо повече, тези високи нива на печалба бяха свързани с много ниските лихвени проценти, които действаша тогава. Остава открит въпросът дали Фед ще успее да се върне към този пейзаж, въпреки че някои служители на централната банка, особено президентът на Фед в Ню Йорк Джон Уилямс, са оптимисти, че това може да се случи.

✓ На фокус през следващата седмица: Централните банки отново са под светлината на прожекторите

Вниманието на инвеститорите през следващата седмица ще бъде фокусирано върху срещите на централните банки, отговарящи за 10-те най-търгувани валути - включително Федералния резерв на САЩ, които трябва да вземат важни решения за лихвените проценти, пише [Ройтерс](#).

Ето поглед към предстоящата седмица на пазарите в Ню Йорк, Токио и Лондон.

По стъпките на...

Тази седмица ЕЦБ сигнализира за края на агресивните си повишения на лихвените проценти, внасяйки доза оптимизъм пазарите. Сега е ред на най-важната централна банка в света.

Очаква се Федералният резерв на САЩ да остави основната си лихва в диапазона 5,25-5,50%, когато приключи заседанието си в сряда. Последните данни за инфлацията показаха малко по-високи от очаквано нива, но това не допринесе много за подкрепа на аргументите за ново увеличение на лихвите.

Независимо дали става въпрос за Съединените щати или Европа, инвеститорите подозират, че глобалния цикъл на затягане на паричната политика е към своя край. В същото време ястребов тон от шефа на Фед Джеръм Пауъл може да задържи доходността по държавните облигации завишена, притъпявайки допълнително привлекателността на акциите, но подкрепяйки долара.

Супер четвъртък

Решенията за лихвените проценти в Обединеното кралство, Скандинавия и Швейцария ще дадат указания за това дали тези северноевропейски икономики могат да издържат на още затягане на паричната политика.

Шведската Riksbank се очаква да повиши основния си лихвен процент с 25 базисни пункта до 4%, въпреки нарастващата икономическа болка, олицетворена от свиване на производството, слаба валута и инфлация над целевата стойност (въпреки регистрирания спад до 4,7% през август).

В четвъртък също се очаква Английската централна банка да повиши основната лихва за 15-ти пореден път до ниво от 5,5%. Въпреки че общата инфлация спада с поевтиняването на жилищата, значителна част от икономистите очакват по-нататъшно увеличение тази година.

Залозите на паричния пазар за това дали Швейцария ще повиши основната си лихва или ще я задържи на ниво от 1,75% са 50 на 50.

Вътрешният ястреб на Уеда

Неотдавнашни коментари на управителя на Японската централна банка Казуо Уеда подпалиха пазара на държавни облигации на Япония, изпращайки референтната доходност над 0,7% за първи път от почти десетилетие.

Искрата беше внезапна промяна в тона. Само седмици след удвояването горната граница на доходността по 10-годишните японски държавни облигации до 1%, Уеда заговори за възможния край на отрицателните краткосрочни лихви до края на годината.

Решението за политиката на ЯЦБ и пресконференцията на 22 септември ще бъдат решаващи: първо, за да се разбере дали е в ход друга промяна на политиката и второ, за да се види Уеда изяснява позицията си, след като оцени реакцията на пазара.

Някои изненадани наблюдатели на ЯЦБ предполагат, че промяната в позицията му е дошла в следствие спада на йената до 10-месечно дъно при 147,875 ейни за долар, което започна да тревожи Министерството на финансите на Япония. Но може да са необходими по-скоро дела, отколкото думи, за да се спре спадът.

Различни траектории

Разнопосочните фактори върху централните банки на най-видими на нововъзникващите пазари.

Голяма част от Латинска Америка, която постигна бързи и големи покачвания през последния цикъл на затягане, сега е твърдо в режим на разхлабване на паричната политика. На срещата на централните банкери в Бразилия в сряда се очаква те да се придържат към обещанието си за съкращения с 50 базисни точки, за да свалят основната лихва на 12,75%.

Но за централната банка на Турция, която ще заседава в четвъртък, единственият път е нагоре. Борейки се да върнат паричната политика обратно към ортодоксалния път, след като години наред президентът Тайип Ердоган настояваше за по-ниски лихвени проценти въпреки растящата инфлация, централните банкери в страната вероятно ще повишат основната лихва до 35% до края на годината. В момента тя е на ниво от 25%.

Южна Африка ще запази ставките стабилни на равнище от 8,25% на срещата си в четвъртък, за да ограничи въздействието на инфлацията върху цените на горивата. Централните банки на Египет и Тайван също ще проведат заседанията си тогава.

Нещата вървяха токова добре...

Август беше месецът, в който европейските потребители най-накрая се пречупиха.

Секторът на услугите се сви за първи път тази година, за разлика от този на промишлеността, които регистрира 13 поредни месеца на намаляваща активност. Един отчет под 50 пункта не е катастрофа, но спадът беше много по-дълбок, отколкото мнозина очакваха. Това подежда като аларма, тласкайки еврото надолу с 1% в един момент след представянето на доклада.

Икономистите смятат, че рецесията в еврозоната бързо става неизбежна, особено предвид влошаващата се бизнес активност.

Има обаче надежда, че фабричният сектор може да е преминал най-лошия период от спада и предварителните оценки на индексът на мениджърите на покупки (PMI) на 22 септември може да потвърдят това. Но тъй като потребителите усещат болката от високите лихвени проценти и инфлацията, перспективата за възстановяването на сектора на услугите в Европа може да е по-далечна.

Фокус

✓ Унгария и Полша въвеждат едностранни забрани за внос на селскостопански продукти от Украйна

Полша и Унгария ще наложат свои собствени ограничения върху вноса на украинско зърно, съобщиха правителствата на двете държави, след като Европейската комисия реши да не удължава забраната, засягаща петте съседни на Украйна страни от ЕС, предаде **Reuters**.

"Ще удължим тази забрана въпреки тяхното несъгласие, въпреки несъгласието на Европейската комисия", е заявил полският премиер Матеуш Моравецки на митинг в североизточния град Елк. "Ще го направим, защото е в интерес на полските фермери."

Унгария наложи забрана за внос на 24 украински селскостопански продукта, включително зърнени храни, зеленчуци, няколко месни продукта и мед, съгласно правителствен указ, публикуван на 15 септември.

Полша, Унгария, Словакия и Румъния по-рано заявиха, че могат да разширят ограниченията едностранно, докато България гласува по-рано премахване на забраната за внос от Украйна. Румъния е сметнала, че над 60% от алтернативните потоци преминават през територията ѝ главно през делтата на река Дунав и нейните фермери заплашиха със стачка, ако забраната не бъде удължена.

През последната година Украйна транспортираше 60% от износа си през "пътищата на солидарността" и 40% през Черно море.

През август около 4 милиона тона украинско зърно са преминали през "пътищата на солидарността", от които близо 2,7 милиона тона са преминали през Дунав. Европейската комисия иска да увеличи допълнително износа през Румъния, но планът е усложнен от руски атаки с дронове срещу зърнената инфраструктура на Украйна по поречието на Дунав и близо до румънската граница.

✓ Урсула фон дер Лайен обявява план за справяне с мигрантската криза

Председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен обеща бързо връщане на нелегалните мигранти и борба с "бруталния бизнес" за трафик на мигранти, по време на посещение заедно с премиера на Италия на малкия рибарски остров, на който тази седмица са пристигнали близо 7000 души за един ден.

"Ние ще решаваме кой да дойде в Европейския съюз и при какви обстоятелства. Не контрабандистите", заяви фон дер Лайен след обиколка на остров Лампедуза, предаде **ANSA**.

Италианският премиер Джорджиа Мелони обеща по-строги мерки и призова за морска блокада на Северна Африка. Военноморски мисии, по-бързо репатриране и хуманитарни коридори за законна имиграция са сред основните точки на плана за действие, представен от Урсула фон дер Лайен за борбата с извънредната ситуация с мигрантите.

Планът включва и ускоряване на средствата за Тунис като част от сделката с ЕС за намаляване на миграцията в замяна на помощ.

Урсула фон дер Лайен също така обеща подкрепата на граничната агенция Frontex за осигуряване на "бързото връщане в страната на произход" на мигрантите, които не отговарят на условията за пребиваване в ЕС, като работи със страните, от които идват.

Фон дер Лайен също така призова държавите от ЕС да приемат доброволни прехвърляния, чест източник на разногласия, тъй като ЕС изпраща експерти, които да помогнат за управлението и регистрирането на големия брой мигранти, пристигащи в Италия.

Мелони, която от идването си на власт миналата година смекчи някогашната си войнствена позиция срещу ЕС, определи посещението на фон дер Лайен като "жест на отговорност на Европа към самата нея", а не само като знак на солидарност с Италия.

"Ако не работим сериозно всички заедно в борбата с незаконните заминавания, броят на това явление ще завладее не само граничните държави, но и всички останали", заяви Мелони.

3e-news.net

✓ България е последната страна в ЕС, която не изчислява такса смет според количеството

България е последната страна в ЕС, която не изчислява такса битови отпадъци според количеството. Темата беше един от акцентите в посещението на еврокомисаря по околна среда в края на миналата седмица в България. Необходимо е управлението на отпадъците да продължи да се подобрява – област, в която България е определена като една от страните, изложени на риск във връзка с постигане на целта за рециклиране до 2025 г. Други области за подобрене включват препоръките от Доклада за ранно предупреждение за отпадъците, обясни еврокомисарят след среща и с премиера Николай Денков. България е сред 14 държави членки, които не са изпълнили целите за периода, но все пак 113 сметища са вече закрити. България е последна в ЕС, която има различна система за изчисляване на такса смет. Това е не само решение на правителството, но и на властите за местно самоуправление, често нещата зависят от решения по места, това затруднява нещата, стана ясно още от думите на еврокомисаря.

Заедно с въздуха това е една от темите, по която страната ни трябва да продължи да работи, подчерта той. Само един ден и след масовата кампания за изчистване на България виждаме, че има още колко много трябва да направим за справянето с нерегламентираното изхвърляне на отпадъци у нас.

Поредният срок, заложен в законодателството за въвеждане на такса смет според количеството е до две години от излизане на данните от преброяването сме задължени да въведем принципа „замърсителят плаща“. Това говорихме в интервю за 3eNews с заместник-министърът на околната среда и водите Николай Сиджимов в първия кабинет на Кирил Петков, който отново зае този пост в настоящия кабинет. Данните от преброяването излязоха в началото на октомври 2022 година (3 октомври), което означава, че през октомври 2024 г. трябва да имаме нова система за определяне на такса смет. Затова говорим повече от десетилетие. Системата е да плащаме за отпадъците, които изхвърляме, да се измерва количеството отпадъци, което изхвърляме и на тази основа да плащаме такса. В момента това, което плащаме е по-скоро данък, който не отразява реално какво количество изхвърляме, а се плаща на база на данъчна оценка и не стимулира хората да предприемат стъпки за намаляване на отпадъците. Но е ясно, че паралелно трябва да се въведат по-ефективни схеми за разделно събиране в самите общини, ще се направят информационни кампании за хората как да разделят отпадъците.

Съвсем наскоро обаче стана ясно, че от 2025 г. ще се въведе изчисляване на размера на такса "битови отпадъци" на база генерирания обем. Това стана по време на брифинг на доц. д-р Атанас Атанасов, председател на Националния статистически институт (НСИ) и Силвия Георгиева, изпълнителния директор на Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ). Те подписаха споразумение, според което общините ще получават официални данни от преброяването на населението и жилищния фонд в България.

Това са данните, свързани с броя на ползвателите на услуги в имот в раздел "Данни за домакинствата", ще бъдат използвани при разработване на новата методика за сметосъбиране.

Данните ще бъдат изключително полезни за общините, защото предоставят информация за всички жилища в страната, за домакинствата и броя на членовете им. "Текстът и моделът на това споразумение отне една година, защото прецизно бе изработен по силата на действащото законодателство и детайлите, включени в него, бяха обмисляни задълбочено от нашите екипи", коментира тогава Георгиева. Тя допълни, че законът за местните данъци и такси изиска подписване на споразумение, за да се премине към постепенно изчисляване на обема на отпадъчните суровини.

"Златоград и Баните полагат експериментални усилия за изчисляване на обема на отпадъци на всяко домакинство и един от основните проблеми, с които се сблъскват колегите от тези общини, са многофамилните жилищни сгради", каза още Георгиева. Според нея, общините могат да избират модел за изчисляване на отпадъците на база изхвърлени торби, на база количеството на отпадъка или на брой ползвали на имота, като последното се използва в момента. По нейните думи подписаното споразумение между НСИ и НСОББ ще спомогне и за разширяването на системата за разделно събиране в цялата страна.

Още преди една година Министерството на околната среда и водите пое ангажимент, че изготвянето на методика за такса смет ще бъде един от първите проекти по програма "Околна среда" 2021-2027 година. Разработването на такава методика по неофициална информация струва около 10 млн. евро и ще включва възможности и модели за различни видове общини. Тепърва очакваме новини от Министерството до къде е стигнало в изработването на такава методика. Но въвеждането на такса смет според количеството е въпрос не само на подготовка на методиката, но и на желание на общините. При някои общини като Свиленград, Златоград и по-малки общини тези неща вече се случват, видели са ефективността от въвеждане на такива принципи и работят в тази посока.

Има различни механизми и начини, по които това може да се направи. Проектът ще каже при какви конкретни условия може да направи първо, второ и т.н. и да избера кое е най-добро за тях. Важното е, че общините ще имат готова инструкция как може да въведат принципа „замърсителят плаща“, каза заместник-министърът Николай Сиджимов преди година, когато също заемаше този пост в екоминистерството. Оттам нататък е въпрос на желание да се приложи от общините. Разбрахме се, че именно тези методи ще бъдат разработени по програмата, а с допълнителни средства от оперативната програма ще бъде осигурена допълнителна възможност общините да си закупят необходимата техника, оборудване, софтуер и т.н.

Изискването за въвеждането ѝ вече е поставено, защото както коментирахме отлагаме твърде дълго. Дали и как, в кои общини ще се въведе престои да видим, защото тази реформа се забави твърде дълго и опасенията са да не се забави за пореден път.

✓ Глобално проучване показва, че повече от две трети от населението на света предпочита слънчевата енергия

Повече от две трети от населението на света предпочита слънчевата енергия, пет пъти повече от обществената подкрепа за изкопаемите горива, установи глобално проучване, съобщи [Ройтерс](#).

Проучването, проведено от Glocalities в сътрудничество с групите за застъпничество Global Citizen и The Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty Initiative, се основава на интервюта с повече от 21 000 души в 21 страни между януари и юни. Сред страните са Австралия, Бразилия, Китай, Индия, Италия, Мексико, Южна Африка, Южна Корея, Турция и Съединените щати.

С 68% подкрепа слънчевата енергия е най-популярният източник на енергия, следвана от вятъра (54%), водната енергия (35%) и ядрената енергия (24%), като само 14% от анкетирания казват, че предпочитат изкопаемите горива, установи проучването.

Проучването на Glocalities подсили други проучвания, показващи стабилна подкрепа за възобновяеми енергийни източници в Европа и Съединените щати. Последният Евробарометър на ЕС от май-юни установи, че 85% от европейците подкрепят „мащабни инвестиции“ във възобновяеми енергийни източници, като вятърна и слънчева енергия.

Анкета на Pew Research Center от началото на 2022 г., която датира от глобалния скок на цените на енергията след инвазията на Русия в Украйна, показва, че 69% от възрастните американци дават приоритет на развитието на алтернативни енергийни източници като вятърна и слънчева енергия пред разширяването на производството на петрол, въглища и природен газ, спад от 79% две години по-рано.

В Съединените щати проучването на Glocalities установи, че слънчевата енергия също е най-предпочитаният източник на енергия с 58%, докато изкопаемите горива са подкрепени от 24%, доста над средното за света.

Изкопаемите горива обаче все още представляват 77% от световното потребление на енергия през 2022 г., каза Майкъл Шелдрик, съосновател и главен служител по политиката, въздействието и държавните въпроси в Global Citizen.

Това подчертава обезпокоителен парадокс: въпреки силната обществена подкрепа за възобновяемата енергия, производството на изкопаеми горива остава преобладаващо, каза той.

Независимо от демографска или политическа принадлежност, демократ или републиканец, слънчевата енергия се очертава като предпочитан енергиен източник в света, което показва, че съществува обща основа, където политическите програми могат да се съгласуват с ясните искания на гражданите, добави той.

Световното търсене на енергия се е повишило с 1% миналата година и рекордният ръст на възобновяемите енергийни източници не е допринесъл за изместване на доминацията на изкопаемите горива, се казва в последния статистически преглед на доклада за световната енергетика.

Учените казват, че светът трябва да намали емисиите на парникови газове с около 43% до 2030 г. спрямо нивата от 2019 г., за да има някаква надежда да постигне целта на международното Парижко споразумение за поддържане на затоплянето доста под 2 градуса по Целзий над преиндустриалните нива.

✓ Омбудсманът иска облекчен ред за откриването на безплатните банкови сметки за заплати

Омбудсманът Диана Ковачева поиска облекчен ред за откриването на банковите "безплатни сметки" за заплати, пенсии, социални помощи и стипендии, което е възможно с промени в Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС), които са в сила от 1 септември т.г.

Общественият защитник е сезирала управителя на БНБ Димитър Радев, министъра на финансите Асен Василев и председателя на Асоциацията на банките в България Петя Димитрова заради множество жалби и сигнали от граждани за усложнена и неясна процедура, предаде БНР.

Гражданите алармират, че са затруднени да получат безплатно обслужване и без такси на платежна сметка за основни операции, това са доходите им от заплати, за пенсии, социални помощи, стипендии. Проблемът идва от там, че банките поставят редица изисквания и налагат тромава процедура, вместо да улеснят хората, а от това страдат най-вече пенсионерите и хората с увреждания.

Например, банките изискват от клиентите си да посетят многократно техни офиси, за да закрият съществуващата си сметка, по която получават трудови възнаграждения - пенсии, помощи и обезщетения по социалното осигуряване и социалното подпомагане, и да подадат заявление за откриване на нова сметка за основни операции, след което да представят служебна бележка, по образец на банката, за размера на трудовото им възнаграждение, предаде БТА.

Проблемите на хората продължават, защото след няколко работни дни, те следва да отидат до офиса на банката, за да получат новата си дебитна карта. Освен това, трябва да информират за новата сметка работодателя си (ако

получават трудово възнаграждение), Националният осигурителен институт (в случай, че получават пенсия, помощи и обезщетения за социално осигуряване), социалните служби (ако получават обезщетения за социално подпомагане), училищното ръководство (ако става въпрос за ученически стипендии) и пр.

Омбудсманът настоява да бъде въведен облекчен ред за прилагане на законовата разпоредба. Например – при изразено желание автоматично да се преобразува съществуваща платежна сметка, по която хората получават трудови възнаграждения, пенсии, помощи и обезщетения по социалното осигуряване и социалното подпомагане, стипендии за ученици и докторанти. Общественият защитник подчертава, че гражданите трябва да могат да се възползват от тази възможност, включително и онлайн, а не само при лично посещение в банков клон. Освен това омбудсманът настоява и да бъде публикувана ясна и коректна информация от страна на банките във връзка с прилагането на измененията от ЗПУПС.

С приемането от парламента на държавния бюджет за 2023 г. бяха направени изменения в Кодекса на труда и в Закона за ограничаване на плащанията в брой, припомниха пред дни от Министерството на финансите. С тях беше въведено задължението за всички работодатели със 100 или повече наети лица да изплащат трудовите им възнаграждения само чрез превод или внасяне по платежна сметка в посочена от работника или служителя банка в страната. От това изискване са изключени хората, които работят по трудов договор за краткотрайна сезонна селскостопанска работа.

[Bloomberg TV Bulgaria](#)

✓ Румъния изгражда мощен далекопровод за 3 млрд. евро, за да изнася зелената енергия

Румъния планира да изгради нов високоволтов далекопровод на стойност няколко милиарда евро за пренос на електроенергия през цялата страна и до съседна Унгария, като има за цел почти да удвои производството си на енергия от възобновяеми източници и да се превърне в регионален доставчик на енергия.

Балканската страна, която очаква да увеличи производството на енергия от възобновяеми източници с 10 000 мегавата до 2030 г., се надява да завърши подробно предпроектно проучване до шест месеца, заяви министърът на енергетиката Себастиан Бурдуа в интервю в Букурещ. На базата на доклада ще се определи капацитетът на кабела, който се оценява на над 3 млрд. евро) - значителна сума за страната, която се бори с нарастващ дефицит.

"За нас този далекопровод е приоритет номер едно", който трябва да бъде завършен до 2028-29 г., каза Бурдуа.

"Проектът за високоволтов кабел за постоянен ток е допълнителен инструмент за енергийната мрежа, за да може да поеме цялата тази възобновяема енергия, да осигури баланс и също така да може да изнася за другите страни в Западна Европа."

Кабелът ще добави ключова връзка към по-големия европейски пазар, като позволи на Румъния да изнася излишната електроенергия, когато е слънчево или ветровито, и да внася, когато има недостиг. Той също така ще спомогне за пренасянето на електроенергията от местата, където тя се произвежда, до централите за търсене в цялата страна. Подобро използване на възобновяемите енергийни източници е важна част от плана на Европа да се откаже от изкопаемите горива и по-специално от руския газ.

Страната, която вече е стопанин на един от най-големите сухоzemни вятърни проекти в Европа на брега на Черно море с общ капацитет от 600 мегавата, е свидетел на вълна от инвестиции, предимно в соларни проекти, на фона на различни механизми за подкрепа, частично финансирани от Европейския съюз, за да се ускори преходът към зелена икономика. Понастоящем страната разполага с около 11 000 мегавата капацитет от възобновяеми източници.

Страната търси инвеститори с опит и финансова подкрепа за изграждането на новия кабел, който би могъл да минава по протежение на газопровода BRUA и да свързва югоизточния регион на страната с Унгария, според Бурдуа.

Стремешът на целия континент да подсили мрежите, за да се справи с нарастващото производство на енергия от възобновяеми източници, може да затрудни набавянето на материали за румънския далекопровод, каза Бурдуа.

Европейските държави отделят милиарди евро за постигане на целите за въглеродна неутралност, тъй като въздействието на изменението на климата върху целия континент става все по-очевидно.

Местният мрежов оператор Transelectrica ще бъде част от потенциалния консорциум за проекта, добави той.

Наскоро министерството подписа 30 нови договора на стойност 1,3 млрд. леи (279 млн. долара), за да могат проектите за зелена енергия да бъдат финансирани чрез фондовете за възстановяване на ЕС. Голяма част от над 80-те милиарда евро, които страната трябва да получи през следващите четири години, са предназначени за производство на енергия от възобновяеми източници.

Новите енергийни мощности, заедно с потенциала на страната за добив на природен газ, ще направят Румъния енергийно независима и регионален доставчик на електроенергия до 2030 г., заяви Бурдуа.

Въпреки че част от газа от проекта Neptun Deep в Черно море вероятно ще бъде изнасян, Бурдюа призова държавния производител на газ Romgaz SA, който е равноправен партньор с OMV Petrom SA в проекта, да даде приоритет на местното потребление при подписването на предстоящите договори за продажба.

✓ Инвестиции за над 150 млн. евро са привлечени в България от фонд „Три морета“

Общият размер на фонд „Три морета“ е около 1 млрд. евро. При основаването му всяка от държавите се включва със сума съгласно нейните възможности и желания, като България е инвестирала 20 млн. евро. Към днешна дата сме привлекли инвестиции за над 150 млн. евро директно у нас посредством 2 трансакции. Това каза Цанко Арабаджиев, изпълнителният директор на ББР в предаването "В развитие" с водеща Веселина Спасова.

Арабаджиев споделя, че миналата седмица в Букурещ се е провела годишната среща на инициативата "Три морета". Там са присъствали президентите на повечето страни членки, като са се взели няколко ключови решения. На първо място - включването на Гърция в екипа. От друга страна, обявяването на инициативата за създаване на втори фонд в рамките на „Три морета“, който ще бъде в сферата на иновациите.

Гостът разказва, че когато държавите членки на фонда са се събрали, са набрали 1 млрд. евро, с които "Три морета" да инвестира в инфраструктури проекти в 3 основни направления- транспорт, дигитализация и възобновяеми източници. Главната им идея е да покажат, че проектите в тези направления и инфраструктурните проекти могат да бъдат печеливши и за инвеститорите.

"Предизвикателството е как тази инициатива да бъде продължена и надградена така, че успехът, който е до момента, да не се загуби."

В ефира на предаването гостът обсъди и актуалната тема, касаеща вдигането на основния лихвен процент от страна на Европейската централна банка. Според Арабаджиев от това би следвало увеличение на лихвите и у нас. Макар и в България за момента те да са доста ниски, гостът смята, че лихвеното повишение неминуемо ще бъде усетено и в страната.

"Инфлацията се ограничава доста по-трудно отколкото си мислим. Имат значение няколко неща. Първо до каква степен повишаваш лихвените нива и след това колко време ги държиш, преди да започне съответният цикъл на понижение. Ако прекалено малко вдигнем лихвите или ако прекалено къс период от време ги задържим високи, има вероятност инфлацията да се завърне дори още по-силна."

✓ За IT индустрията в България е жизнено важно да се развиват таланти не само в София

България никога не е била много евтина дестинация, предлагаща IT таланти, а съпоставена с останалите държави от Източна Европа, като Румъния, Полша и Украйна има много по-малко кадри. В тази връзка най-полезно би било ако успеем да развием не само София като център, а и останалата част от държавата. Това каза Андон Симеонов, Soft Serve, в предаването "Клуб Investor" на Bloomberg TV Bulgaria с водещ Ивайло Лаков.

IT браншът в България няма да се развива с темповете от последните години, защото и световната икономика не расте по същия начин. Вече не говорим за цена, защото България вече не е евтина дестинация. Това вече не е актуално, макар да се споменаваше назад във времето, добави гостът. "Говорим за добавена стойност. Ние вече имаме знаещи хора, които могат да помогнат на дадени организации като добавят стойност".

"По принцип във времето, ако гледаме Източна Европа (защото аз имам поглед върху Полша, Румъния, Украйна и България), България никога не е била много по-ниска като цена от останалите държави. Това, което обаче е може би сериозна област, върху която трябва да се замислим, е как да развиваме този талант, който имаме. Защото другите държави - Полша, Румъния, Украйна - са много сериозни като брой хора и таланти. И тук вече малка България трябва да прецени къде ни е силата. От там теми като Синя карта [стават много актуални] и колко сме гъвкави в издаването ѝ, идват теми като законодателство заради отношението към т.нар. "отдалечена (римоут) работа и т.н. За мен най-полезно би било ако успеем да развием, не само София като център, а и останалата част от държавата".

От собствения си опит при откриването на представителства във Варна, Бургас и Пловдив гостът сподели, че най-важното условие да се развият успешно регионалните градове е да разполагаш с т.нар. "синиър хора", тоест знаещи и можещи, опитни хора. "Разбира се, Covid спомогна, защото хората се върнаха по домовете си и имаше възможност въпросните опитни специалисти да се пръснат по места в страната и да отидат там, където има нужда от тях. А около тях вече се развиха способностите на останалите хора. Няма как да научиш един неопитен, т.нар. "джуниър човек", без до него да има някой, който да му показва кое как се прави".

В Soft Serve в България в момента работят 600 дивелъпъри, като тайната на успеха в привличането на качествени кадри е да се допринесе към развитието на общността и екосистемата, сподели гостът.

След войната доста от служителите в Украйна са релокирани в България, като голям принос за успешното извършване на тази промяна е изиграло сътрудничеството на община Бургас. "Такова сътрудничество между бизнеса и местната власт е според мен за пример".

Капитал

✓ Правителството и фермерите не се разбраха: национален протест блокира страната

Общонационален земеделски протест започва в понеделник, когато се очаква да бъдат блокирани 46 точки в страната - гранични пунктове, главни пътища и автомагистрала, а във вторник протестите ще бъдат насочени към София. Поводът е решението на парламента от четвъртък да сваля забраната за вноса на зърно от Украйна.

През уикенда конфликтът между кабинета и земеделците ескалира. Първо премиерът Николай Денков покани зърнопроизводителите на среща в събота, но те не се отзоваха. Последва коментарът на Денков пред Би Ти Ви "Аз с терористи не преговарям" и обяснението, че едрите зърнопроизводители поставят ултиматуми използвайки фалшиви аргументи. "Очаквам от тях да дойдат на масата и да преговаряме по същество", заяви премиерът.

Това наля масло в огъня и втвърди позициите, като даде муниципии на противниците на кабинета в социалните мрежи. В неделя Денков излезе на специален брифинг, за да уточни, че не е искал да атакува целия сектор, а онези "които получават многомилиардния дял от помощите. С него те си купиха яхти, построиха си вили, а сега са в сърцето на този протест". Той също така посочи, че е разговарял с премиера на Украйна, която ще наложи ограничения на определени стоки, за да не се пренасити пазарът. Денков е поканил браншовите организации, за да решат кои да са тези стоки за България, но те не са откликнали.

Няма вредни за здравето продукти, внасяни от Украйна

Денков увери, че в България не са допускани продукти, които не съответстват на стандартите и са вредни за здравето, което се гарантира от проверки на всички стоки, които се внасят от Украйна. Даде и числа: "От 1 октомври 2022 г. до 3 май т.г., когато влиза забраната за внос, Агенцията по безопасност на храните е проверила **575 пратки зърно**, в нито една от тях не са открити вредни вещества. Единствено в една пратка от 40 тона има установени складови вредители и цялото количество е върнато в Украйна".

Какво искат

От Българският фермерски съюз обявиха, че исканията на земеделците към парламента, правителството и президента са пет и освен за продължаване на забраната за внос на слънчоглед, пшеница, царевица и рапица от Украйна те искат и въвеждане на забрана за внос на нерафинирано олио, пресни и замразени плодове и зеленчуци, мляко и млечни продукти, месо и месни продукти, живи животни, мед и пчелни продукти от Украйна.

Също така - изплащане към земеделските производители до 30 септември на пълния размер на компенсациите за повишените разходи за производство вследствие на войната в Украйна и отпадане на тавана на помощта.

Какво не искат

Тук обаче има много премълчаване и то не е свързано само с милиардите субсидии за зърнарите и скъпите коли.

Например фактът, че земеделците умишлено отказаха преди време да продават продукцията си на по-ниските пазарни цени, като се надяваха със забраната да накарат местните преработватели да купуват на зададени от тях по-високи. Всъщност производителите на олио в момента работят с намалени мощности заради недостатъчно суровина, защото отказват да купуват тази с надценка.

Влизането на украинска стока не означава, че тези фермери ще фалират, а че ще реализират стока на загуба, което е нормален пазарен риск във всеки сектор (а този специално получава милиарди годишно като субсидии). Всъщност най-пострадали ще са отново потребителите, тъй като независимо кой спечели в тази битка - фермерите или преработвателите, цените за крайния потребител вероятно няма да спаднат.

В свои изявления Денков многократно посочи статистики, според които зърнопроизводителите през миналата 2022 г., "годината на войната", са отчели печалба между 20% и 25% спрямо 2021 г. "Такива норми на печалба са само повод за завист", коментира той и добави, че помощите за аграрния сектор нарастват всяка година.

Повече по темата с числа има тук.

Какво следва

Протестът ще започне в 10 сутринта в понеделник, като засега не е ясно кога ще приключи. Ще бъдат блокирани както магистрала, така и пътни артерии.

Правителството пък обяви, че очаква представители на сектора за разговори, като Денков събщи, че има "проблем с начина, по който се използват субсидиите" - те отиват към едрите зърнопроизводители, а производителите на зеленчуци и плодове са ошетени. На брифинга си премиерът заяви, че правителството вече работи по нова система за разпределяне на субсидиите, които да са балансирани и обвързани много по-добре с реалната продукция.

24 часа 7 дни Четено Коментирано Препоръчвано

Cross.bg

✓ Теми и гости в сутрешните блокове на телевизиите

БНТ, "Денят започва"

- Тема: Национален протест на земеделските производители - на какви отстъпки са готови правителството и земеделците
- Тема: След отпадането на механизма за наблюдение на България - има ли у нас върховенство на закона и по-малко корупция?; Гост: Крум Зарков - бивш правосъден министър
- Тема: За върховенството на правото и конституционните промени; Гост: Адвокат Емил Георгиев - Сдружение „Правосъдие за всеки“
- Тема: Политическите сметки преди местния вот и отношенията между партньорите в управлението; Гости: Татяна Буруджиева; Петър Чолаков; Слави Василев

БТВ, „Тази сутрин“

- Тема: Говори битото от прокурорския син момиче
- Тема: Пътна блокада в цялата страна - защо земеделците се обявиха срещу вноса на украинско зърно и кои отсечки ще бъдат затворени
- Тема: Кога в България ще кацне първият медицински хеликоптер; Гост: Георги Гвоздейков - министър на транспорта

Нова телевизия, „Здравей, България“

- Тема: Бунт и блокади в цялата страна
- Тема: Терористи или протестиращи със справедливи искания
- Тема: Кога администрацията ни ще влезе в XXI век; Гост: Александър Йоловски - министър на електронното управление
- Тема: Повече от половината българи подкрепят идеята за намаляване на разрешените промили зад волана

✓ Преглед на печата

Водещи заглавия на първите страници

- в. 24 часа - стр. 1,3 - Денков се извини за "терористи", но не и на тези с яhti
- в. Труд - стр. 1, 2 - Работим повече от германците за 4 пъти по-ниски заплати
- в. Труд - стр. 1, 4 - ГЕРБ-СДС още пазят в тайна кандидата си за София, обещаваат победа
- в. Труд - стр. 1, 5 - 5 млн лв. за заплати във Вик холдинга
- в. Телеграф - стр. 1, 4, 5 - Общините взимат 117 млн. лв. от парите за вота

Водещи заглавия на вътрешните страници

- в. 24 часа - стр. 2,5 - Преговори сега и субсидии за продукт, не на декар, и то скоро
- в. 24 часа - стр. 5 - Странни схеми за внос на слънчоглед подбиват пазара
- в. 24 часа - стр. 9 - Населението намалява, избирателите - не: в 13 области са повече от преброените от НСИ
- в. Труд - стр. 7 - Съдят бизнесмен за двама убити на пътя
- в. Телеграф - стр. 2 - СОЦИОЛОГЪТ ЕВЕЛИНА СЛАВКОВА ПРЕД "ТЕЛЕГРАФ": Ротацията може да стане И НА ПО-РАНЕН ЕТАП
- в. Телеграф - стр. 8 - БЪЛГАРСКИ ФУРОР на панаира в Солун
- в. Телеграф - стр. 10 - ТРУПОВЕ НА БЕЖАНЦИ ЗАДРЪСТИХА МОРГАТА

Водещи интервюта

- в. 24 часа - стр. 4 - Висил Симов, шеф на Софийската стокова борса: Световният трен определя зърното да е по-евтино от миналата година
- в. 24 часа - стр. 14,15 - Малина Крумова, председател на Държавната агенция "Безопасност на движението по пътищата": Предлагаме 30 км в час в градовете и скоростни улици за извеждане на трафика

в. Труд - стр. 1,12,13 - Никола Филипов, финансист, пред "Труд news": Не външни, а вътрешни фактори движат инфлацията у нас

в. Телеграф - стр. 1,12,13 - КАПИТАН ТОДОР ТОДОРОВ ОТ АВИОБАЗА "ГРАФ ИГНАТИЕВО": Обучават ни да летим на F-16 като американските пилоти

Водещи анализи

в. 24 часа - стр. 13,16 - Борисов с (полу)гръб към сглобката и чака Петков и Василев да бръкнат в контакта

в. Труд - стр. 1, 10 - Кеворк Кеворкян: Бащите им искаха да направят България съветска република, децата им щат на Америка

в. Телеграф - стр. 11 - Лампедуза затвори, ОПАСНОСТТА РАСТЕ

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2023 г. до днес може да намерите на адрес: <https://bica-bq.org/bq/14/medii.htm> В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив на изданията от 2015 г. до 2022 г.